

עין משפט
גד מצוה

ביצה פרק ראשון ביצה

מסורת הש"ס

א מ"י פ"א תלמוד
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא דם כרי שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דילמא
אחי ליבעד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דילמא אחי ליבעד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שרי, מאי טעמא אחי עשה
דרשטתו בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמרי דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בצניעות, או
סורין בצניעות, ובענינה
דעסקין לאו מקיים עשה
לאו בצניעות סורין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השפיר לאו הוא, וקביעת
הצדקת בעילה סתקיטת
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלתו שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתו הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודם שחט סביבת
הדקר, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויין
עשה כלבו הוא, ויין
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא לעולם כתישה לאו אמר
כירה וכויה, כה מיהו הני
מובינין תן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מידו דרעמיה
עליה ולו הכינו שרי,
דאמר רבא הכנים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא סכור,
אבל הכניסו לכסות בו דם
צואה, אמר לכסות בו

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני
אזטרין למימר אין מכסין אותו
השאל ודאי אין לנו מכסין ככ"ה
דאמרי אפי' דעבד בלא דקר נעון
ספק מצניח אלא שמע מינה גדלית ליה
דודאי מכסין אכל ספק לא יהדר
קושיא דלכותין לכסייה כדכרס יהודה
או באפר כירה: סוף סוף יו"ט
עשה ולא תעשה אלא אפר רבא וכו',
ומינה דהכא משמע לרנא דלית ליה
עשה ולא תעשה מדלחיק נפשיה
לשנוי ונפרק במה מדלחיקין (שבת דף
כד) וס' אמר רבא הוא ולא מכשירי
בלדו ולא מילה שלא בזמנה ורנא אשי
אמר יוס טוב עשה ולא תעשה וכו'
משמע דרנא לית ליה ההוא טעמא
ו"ל דגמרא דחיק נפשיה לאוקומי
מילתא דרנא אליבא דהלכתא ד"ט
עשה ולא תעשה אפי' דרנא עלמא
לית ליה האי סתמא (ל)

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני

רבינו הגאון

צואה, ותרכלאי אמרי כו',
והיינו דמי בריה
דרי ייפר אמר כי היחי
טעמא דלא מכסין, גזור
גזירה מפני הירואה, שהם
חזירי לו לכסות דם הכי
ביריט, הירואה אמרי דאי
חיה היא ויחי חלבו, ואם
תאמר בחול נמי, בחול
ליבא למיחש בהאי
מילתא דאמרי ספק הוא,
ומפני הספק אמרו רבנן
טרח ויסתא, אבל ביריט
ספק לא אמרו טרח
וכסא שמצוה הבאה
בעבודה היא, הילכך לא
גזרינן כסוי דם הכי
בחול, תני ד' חייא לאו כיו
בלבד אמרו, אלא שחט
הכמה חיה ועוף ותעורב
דכן אמר לכסותן ביריט,
ואם יוכל לכסות כל הדם
של אלו בדיקה אחת
מוחר, ולא גזרינן דקר
אחר אטו שתי דקירות,
אמר רבא שחט ציפור,
מכריב יו"ט, ומשני ולא
כסוה אין כסוה ביריט,
שכל דבר (שחט)
[שחט] אפסר לו לעשותו
מכריב יוס טוב ולא עשאו,
אזני דוחה את יוס טוב.

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יוכל לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כסוייה משום
שמחת י"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדאי מהני